

מאמר תורת הבית

פרק א

בו יבאר מה שהטיל השם יתברך על האדם לדבר בדברי תורה, אף בשבתו בביתו ובלכתו בדרך

כתיב בתורה (דברים ו, ז) "ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך". האי קרא ד'ושננתם לבניך קאי על דברי תורה, כמו שאמרו חז"ל (קידושין ל א) שיהיו דברי תורה מחדדים בפיה, שאם ישאלך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמר לו מיד [וכן הפרשה השניה "ולמדתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך וגו'" (דברים יא, ט), קאי על דברי תורה, וכמו דאיתא בגמרא (ברכות יד ב) אגמירו לבנייכו תורה פי היכי דליגרוסו בהון]. והינו שנצטוינו בזה, שכל אימת שנשב בביתנו או שגלף בדרך לא נהיה פנויים מדברי תורה, אחרי שיש לנו פנאי ללמד.

ואיתא באבות (פרק ג משנה ד) המהלך בדרך יחידי ומפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בנפשו, ואמרו בסנהדרין (צט א) על פסוק (במדבר טו, לא) "פי דבר ד' בזה", זה שאפשר לו לעסק בתורה ואינו עוסק. ואין זה דוקא במי שאינו עוסק כלל, אלא על כל שעה ושעה שיוכל לעסק ואינו עוסק, יש לו לחוש פן הוא חס ושלום על אותה שעה בכלל דבר ד' בזה.